

บทที่ 6

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บริษัท อินทนิล เชียงใหม่ จำกัด เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการจัดจำหน่ายและกระจายสินค้าให้แก่ห้างสรรพสินค้าและร้านค้าชั้นนำในเขตภาคเหนือตอนบน(เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง) ที่มีสินค้าหลากหลายชนิด และมีข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชีเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้บริษัทเกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากระบบการควบคุมภายในของระบบสารสนเทศทางการบัญชียังไม่ทั่วถึงเพียงพอ จึงทำให้บริษัทเริ่มเล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาการควบคุมภายใน เพื่อให้ข้อมูลทางการเงินและบัญชีมีความถูกต้อง เชื่อถือได้ และทันต่อเวลา

ในการศึกษารครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากพนักงานที่เกี่ยวข้องกับระบบสารสนเทศทางการบัญชี ประกอบด้วย ผู้จัดการฝ่ายบัญชี รองผู้จัดการฝ่ายบัญชี สมุห์บัญชี พนักงานบัญชีและการเงิน พนักงานฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงการ เข้าร่วมสังเกตการณ์ปฏิบัติงานระบบสารสนเทศทางการบัญชี ของบริษัท อินทนิล เชียงใหม่ จำกัด จำนวน 6 ระบบ อันได้แก่ระบบบัญชีเงินสด ระบบบัญชีสินค้าคงเหลือ ระบบบัญชีสินทรัพย์ถาวร ระบบบัญชีขายและลูกหนี้ ระบบบัญชีซื้อและเจ้าหนี้ ระบบบัญชีเงินเดือนและค่าแรงเพื่อนำผลสรุปการศึกษามาพัฒนาการควบคุมภายในของบริษัท

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาระบบสารสนเทศทางการบัญชีทั้ง 6 ระบบของบริษัท อินทนิล เชียงใหม่ จำกัด พบว่าบริษัทจะต้องทำการพัฒนาการควบคุมภายใน เพื่อแก้ไขปัญหาความเสี่ยงและข้อผิดพลาดในการควบคุมภายในเกี่ยวกับระบบสารสนเทศทางการบัญชี ส่งผลให้การปฏิบัติงานทางด้านระบบสารสนเทศทางการบัญชีมีประสิทธิภาพและลดความเสี่ยงจากการทุจริตและผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นดังกล่าว ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

การควบคุมทั่วไป

ความเสี่ยงและข้อผิดพลาด พบว่า ไม่มีการแบ่งแยกหน้าทำงาน การจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน การตรวจสอบภายใน การควบคุมสิทธิการเข้าถึงข้อมูล และระบบรักษาความปลอดภัยของเอกสารและข้อมูล อาจก่อให้เกิดการผิดพลาดในการปฏิบัติงานได้

แนวทางการพัฒนาการควบคุมภายใน กำหนดให้มีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน ที่มีการแบ่งแยกหน้าที่งานและสิทธิการเข้าถึงข้อมูลให้ชัดเจน และควรจัดให้มีการตรวจสอบภายในอย่างสม่ำเสมอเพื่อจะสามารถแก้ไขปัญหาและการสำรองข้อมูลได้ทันกาล

การควบคุมระบบงาน

ระบบเงินสด

ความเสี่ยงและข้อผิดพลาด พบว่า ไม่มีการแบ่งแยกหน้าที่ในการทำงาน โดยผู้รับเงิน ผู้ตรวจสอบ ผู้จ่ายเงิน ผู้เก็บรักษาเงินสด ผู้บันทึกบัญชีกระทำโดยบุคคลเดียวกัน ไม่มีการแบ่งแยกวงเงินรับ-จ่ายในการดำเนินงาน ไม่มีการจัดทำทะเบียนคุมเอกสาร อาจเกิดเงินสดสูญหายได้ รวมถึงใบเสร็จรับเงินอาจมีการสูญหาย หรืออาจมีการปลอมแปลงเอกสารในการรับเงินได้

แนวทางพัฒนาการควบคุมภายใน กำหนดให้มีการแบ่งแยกหน้าที่การทำงานให้ชัดเจนโดยให้ผู้รับเงิน ผู้จ่ายเงิน ผู้บันทึกบัญชี และผู้กระทบยอดเงินไม่ควรเป็นบุคคลเดียวกัน ควรทำการกำหนดนโยบายการจ่ายเงินและรับเงินรวมถึงการแบ่งแยกวงเงินให้ชัดเจน จัดให้มีการจัดทำทะเบียนคุมใบเสร็จรับเงิน เพื่อป้องกันการสูญหายหรือการปลอมแปลงเอกสารได้

ระบบสินค้าคงเหลือ

ความเสี่ยงและข้อผิดพลาด พบว่า ไม่มีการแบ่งแยกหน้าที่บันทึกบัญชี ดูแลและตรวจนับสินค้ากระทำโดยบุคคลเดียวกัน และการเบิกสินค้าไม่มีการกำหนดผู้มีอำนาจอนุมัติและหลักฐานที่เกี่ยวข้องประกอบ ซึ่งสินค้าอาจเกิดการสูญหายและเบิกสินค้าไปจำหน่ายให้แก่ลูกค้าที่ไม่มีตัวตนได้

แนวทางพัฒนาการควบคุมภายใน กำหนดให้มีการแบ่งแยกหน้าที่การทำงานให้ชัดเจนโดยให้ผู้ดูแลสินค้า ผู้บันทึกบัญชีและผู้ตรวจนับสินค้า ไม่ควรเป็นบุคคลเดียวกัน มีการสุ่มตรวจนับสินค้าคงเหลือโดยมีต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า และมีการกำหนดผู้มีอำนาจอนุมัติในการเบิกสินค้าให้ชัดเจน เพื่อป้องกันการสูญหายของสินค้า

ระบบสินทรัพย์ถาวร

ความเสี่ยงและข้อผิดพลาด พบว่า ไม่มีการกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการดูแลรักษาสินทรัพย์ถาวรโดยตรง ไม่มีการกำหนดเลขที่อ้างอิง ทะเบียนคุมสินทรัพย์และการตรวจนับสินทรัพย์ รวมถึงระเบียบ และวิธีปฏิบัติในกรณีที่สินทรัพย์มีการสูญหาย หรือการตัดจำหน่ายสินทรัพย์ที่ชำรุด หรือเสื่อมสภาพไว้ ซึ่งอาจทำให้สินทรัพย์ถาวรมีการชำรุด สูญหาย หรือเสื่อมสภาพได้

แนวทางพัฒนาการควบคุมภายใน กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการดูแลรักษาสินทรัพย์โดยตรง และมีการให้หมายเลขอ้างอิงและจัดทำทะเบียนคุมสินทรัพย์ และเมื่อสินทรัพย์ถาวรมีการชำรุด สูญหาย หรือเสื่อมสภาพ ผู้รับผิดชอบจะสามารถดำเนินการแก้ไขได้ทันเวลา และกำหนดระเบียบ และวิธีปฏิบัติ ในกรณีที่สินทรัพย์มีการสูญหาย รวมถึงหลักเกณฑ์ในการตัดจำหน่ายสินทรัพย์ที่ชำรุด หรือเสื่อมสภาพ ให้มีความชัดเจน และเหมาะสม อีกทั้งควรกำหนดให้มีการตรวจนับสินทรัพย์ที่มีอยู่จริง เปรียบเทียบกับ ทะเบียนคุมสินทรัพย์ถาวรอย่างน้อยปีละครั้ง

ระบบขายและลูกหนี้

ความเสี่ยงและข้อผิดพลาด พบว่า ไม่มีการแบ่งแยกหน้าที่ในการทำงาน โดยผู้อนุมัติการให้ สินเชื่อ ผู้เบิกสินค้า ผู้เก็บเงิน ผู้ติดตามหนี้ เป็นบุคคลเดียวกัน และไม่มียุทธศาสตร์ในการตรวจสอบและ ติดตามหนี้ที่ชัดเจน อาจก่อให้เกิดลูกหนี้ไม่มีตัวตนและหนี้สูญเกิดขึ้น

แนวทางพัฒนาการควบคุมภายใน กำหนดให้มีการแบ่งแยกหน้าที่และแนวทางการทำงานให้ ชัดเจนและกำหนดผู้ดูแลเกี่ยวกับลูกหนี้และอนุมัติสินเชื่อ โดยผู้ที่ไม่ได้ผลประโยชน์ร่วมกับการขาย อีกทั้งควรมียุทธศาสตร์ในการวิเคราะห์อายุลูกหนี้และการยืนยันยอดลูกหนี้เพื่อป้องกันการเกิดหนี้สูญ

ระบบซื้อและเจ้าหนี้

ความเสี่ยงและข้อผิดพลาด พบว่า ไม่มีระบบการสั่งซื้อสินค้า ทำให้สินค้าที่ส่งมายังบริษัทไม่ ตรงตามความต้องการของลูกค้า อาจก่อให้เกิดปัญหาในการส่งคืนและลดราคาสินค้า และไม่มีการสอบ ทานการคำนวณราคาทุนของสินค้าก่อนการบันทึกบัญชี อาจก่อให้เกิดการคำนวณยอดเจ้าหนี้ผิดพลาด

แนวทางพัฒนาการควบคุมภายใน กำหนดให้มีระบบการสั่งซื้อสินค้าโดยพนักงานขาย ให้ตรง ตามความต้องการของลูกค้า และมีการสอบทานการคำนวณราคาทุนสินค้าทุกครั้งก่อนการบันทึกบัญชี เพื่อให้ยอดเจ้าหนี้ของบริษัทมีความถูกต้อง รวมถึงพัฒนาระบบโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีในการ คำนวณหายอดเจ้าหนี้และต้นทุนสินค้าได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ

ระบบเงินเดือนและค่าแรง

ความเสี่ยงและข้อผิดพลาด พบว่า ไม่มีการแบ่งแยกหน้าที่ผู้รวบรวมข้อมูล ผู้คำนวณ ผู้ บันทึก และผู้ตรวจสอบรายการเงินเดือนและค่าแรง ซึ่งอาจทำให้การบันทึกและคำนวณเงินเดือนค่าแรง ไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน

แนวทางพัฒนาการควบคุมภายใน กำหนดให้มีการแบ่งแยกหน้าที่ผู้รวบรวมและคำนวณ ผู้บันทึก เงินเดือนและค่าแรงออกจากกัน อีกทั้งควรให้มีการสอบทานการบันทึก และการคำนวณ เงินเดือนค่าแรงโดยบุคคลที่ไม่ใช่ผู้จัดทำ เพื่อให้สามารถตรวจสอบความถูกต้องซึ่งกันและกันได้

อภิปรายผล

การควบคุมภายในระบบสารสนเทศทางการบัญชี ถือเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ในการดำเนินงานของบริษัท อินทนิล เชียงใหม่ จำกัด ซึ่งมีการจัดจำหน่ายและกระจายสินค้าจำนวนมากในเขตภาคเหนือตอนบน ส่งผลให้ระบบการควบคุมภายในระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่มีอยู่นั้น มีจุดบกพร่องเกิดขึ้นทั้งทางด้านการควบคุมทั่วไป การควบคุมระบบงาน ซึ่งจุดบกพร่องที่พบจากระบบการควบคุมภายในดังกล่าว ผู้ศึกษาได้ทำการสัมภาษณ์และเข้าร่วมสังเกตการณ์ปฏิบัติงานเกี่ยวกับระบบสารสนเทศทางการบัญชี โดยมีได้หมายความว่ามีการทุจริตหรือเกิดความไม่โปร่งใสขึ้นภายในบริษัท อินทนิล เชียงใหม่ จำกัด แต่เป็นเพียงการพิจารณาโอกาสที่จะเกิดข้อผิดพลาดหรือการทุจริตที่อาจเกิดขึ้นจากระบบสารสนเทศทางการบัญชีเท่านั้น ทั้งนี้ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์และเข้าร่วมสังเกตการณ์ปฏิบัติงาน บริษัทจะต้องมีการแบ่งแยกหน้าที่งานในลักษณะการควบคุมแบบ (Dual Control) และมีการกำหนดผู้ที่มีอำนาจในการอนุมัติ ตรวจสอบการอนุมัติรายการในทุกระบบบัญชี รวมถึงการพัฒนาโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีทั้ง 3 ระบบ (Oracle Finance, Formular 4, QRMS) ให้มีความสอดคล้องกันเพื่อลดปัญหาความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน และการพัฒนาโปรแกรมให้รองรับการคำนวณต้นทุน ส่วนลดและวงเงินสินเชื่อแก่ลูกค้า วลัยรัตน์ ชื่นธีระวงศ์ กล่าวว่าการพนักงานไม่เห็นความสำคัญในการปฏิบัติตามระบบควบคุมภายใน ไม่มีมาตรการที่เข้มงวดลงโทษผู้ไม่ปฏิบัติตาม ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุที่ทำให้ระบบควบคุมภายในทางการบัญชีไม่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นวิธีการควบคุมภายในดังกล่าวจะประสบผลสำเร็จได้นั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรทุกคนในองค์กร เพื่อการพัฒนาการควบคุมภายในระบบสารสนเทศทางการบัญชีสำหรับบริษัท อินทนิล เชียงใหม่ จำกัด เพื่อให้เกิดความโปร่งใส ลดความเสี่ยง และป้องกันการทุจริตที่อาจเกิดขึ้น รวมถึงมีระบบการควบคุมภายในของระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่มีความทั่วถึงในทุกระบบ

ข้อเสนอแนะสำหรับบริษัท อินทนิล เชียงใหม่ จำกัด

1. ควรจัดให้มีการจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน ซึ่งกำหนดนโยบาย ระเบียบการปฏิบัติงานและกำหนดอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบที่เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติงานที่แน่นอน เนื่องจากพนักงานที่เกี่ยวข้องกับระบบสารสนเทศทางการบัญชี ไม่มีแนวทางในการปฏิบัติงานที่เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งอาศัยการแนะนำจากผู้ที่เคยปฏิบัติงานมาก่อน ทำให้มีความไม่

เข้าใจ หรือเข้าใจผิดถึงระดับียบ วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับระบบสารสนเทศทางการบัญชีของบริษัท อินทนิล เชียงใหม่ จำกัด

2. ควรมีการส่งเสริมความรู้ ความสามารถ และทักษะให้พนักงานมีความเข้าใจเกี่ยวกับ โปรแกรมสำเร็จรูปทุกระบบ ทั้งโปรแกรม Formular 4 โปรแกรม Oracle Finance และโปรแกรม QRMS

ในปัจจุบันระบบการปฏิบัติงานทางด้านบัญชีของบริษัท มีการนำโปรแกรมสำเร็จรูปมาใช้ ในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับระบบบัญชี ทำให้พนักงานที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานไม่มีชำนาญ หรือความความรู้ ความเข้าใจเพียงพอในโปรแกรมสำเร็จรูป ส่งผลให้การดำเนินงานขาดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล และเกิดความซ้ำซ้อนในการทำงาน จึงควรมีการจัดอบรมเกี่ยวกับโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อให้เกิดความรู้ ทักษะและความเข้าใจในในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมสำเร็จรูปดังกล่าว